

Tisková zpráva

Důvěra vybraným institucím v prosinci 2018

- Ústavnímu soudu důvěřuje 64 % Čechů, České národní bance a Českému statistickému úřadu shodně 62 %, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu 57 %, veřejnému ochránci práv 51 % a Úřadu pro ochranu osobních údajů 48 %.
- U všech zkoumaných institucí převládá důvěra nad nedůvěrou.
- Oproti minulému výzkumu se mírně zlepšilo vnímání Ústavního soudu, Nejvyššího kontrolního úřadu a České národní banky.

Zpracoval:

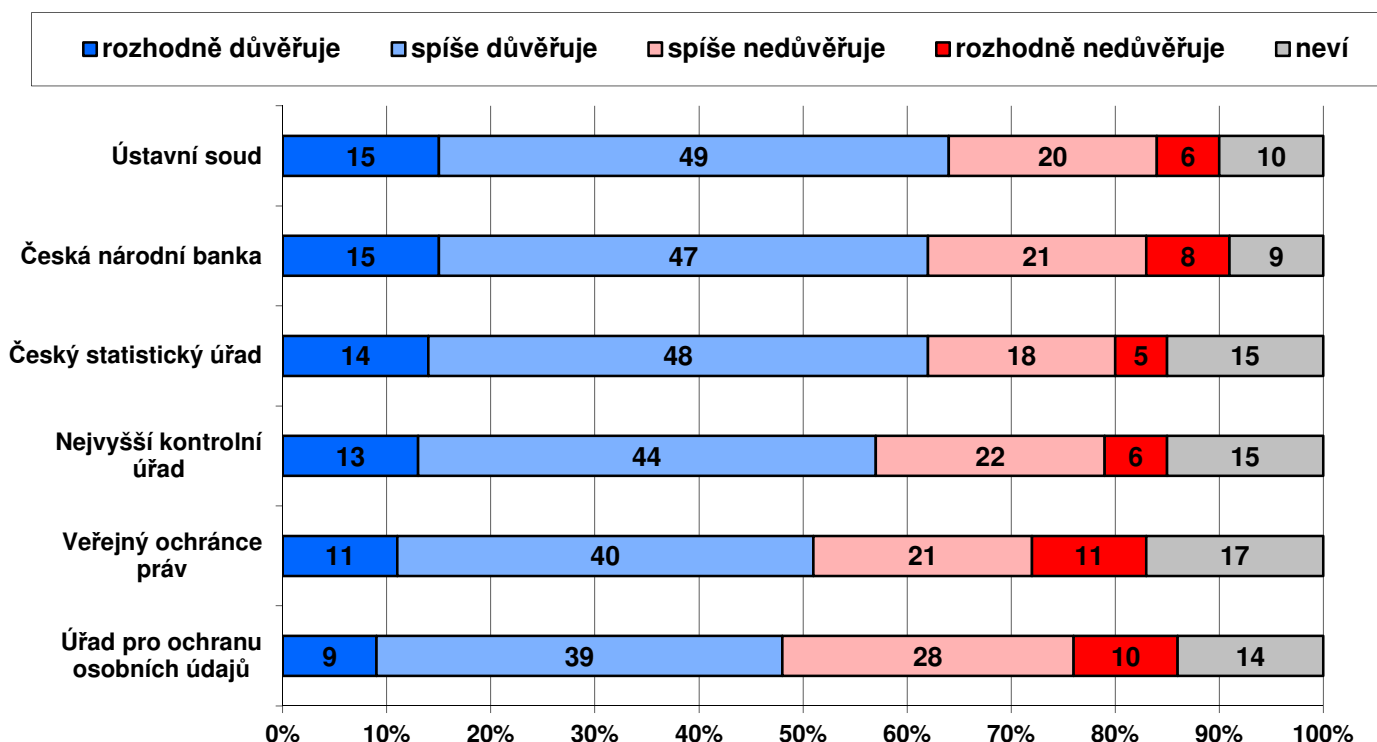
Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V reprezentativním šetření CVVM SOÚ AV ČR byla v prosinci 2018 vybraným občanům položena otázka, zda důvěřují některým institucím.¹ Šetření konkrétně zjišťovalo důvěru ve vztahu k veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, Českému statistickému úřadu, České národní bance a Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Graf 1: Důvěra/nedůvěra obyvatel vybraným institucím (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 1. – 13. 12. 2018, 1078 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 1, v prosinci 2018 se mezi zkoumanými institucemi relativně nejvyšší důvěře těšil Ústavní soud (ÚS), jemuž důvěřují více než tři pětiny populace (64 %), v tom 15 % mu „rozhodně důvěřuje“ a 49 % mu „spíše důvěřuje“. Nedůvěru ve vztahu k ÚS pak vyjádřila o málo více než čtvrtina oslovených (26 %), z nichž 20 % ÚS „spíše

¹ Otázka: „Řekněte, prosím, důvěřujete g) Veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), h) Ústavnímu soudu, i) Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, j) Českému statistickému úřadu, k) České národní bance, l) Úřadu pro ochranu osobních údajů?“ Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

nedůvěřuje“ a 6 % „rozhodně nedůvěřuje“. 10 % respondentů v případě ÚS nevědělo, jak jej z hlediska důvěry hodnotit.

Na druhém místě se statisticky jen nevýznamně nižším podílem důvěřujících a nepatrně vyšším podílem nedůvěřujících figuruje Česká národní banka (ČNB), již důvěru vyjádřilo 62 % občanů, v tom 15 % „rozhodně“ a 47 % „spíše“. Bezmála tři desetiny (29 %) dotázaných ČNB naopak nedůvěřují, když 21 % jí „spíše nedůvěřuje“ a 8 % „rozhodně nedůvěřuje“. Zbýlých 9 % pak uvedlo, že neví.

S prakticky totožným podílem důvěry při nižší úrovni nedůvěry a vyšším podílu nerozhodnutých skončil Český statistický úřad (ČSÚ), jemuž rovněž důvěřuje 62 % občanů, v tom 14 % „rozhodně“ a 48 % „spíše“, a necelá čtvrtina (23 %) mu nedůvěřuje, když 18 % dotázaných uvedlo, že ČSÚ „spíše nedůvěřuje“, a 5 % mu „rozhodně nedůvěřuje“. Podíl nerozhodnutých činil 15 % dotázaných.

Čtvrtému v pořadí, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu (NKÚ), důvěřuje rovněž zřetelná nadpoloviční většina (57 %) občanů, v tom 13 % „rozhodně“ a 44 % „spíše“. Podíl nedůvěřujících NKÚ pak převyšuje jednu čtvrtinu (28 %), když 22 % respondentů uvedlo, že mu „spíše nedůvěřuje“, a 6 % mu „rozhodně nedůvěřuje“. Zbýlých 15 % zvolilo odpověď „nevím“.

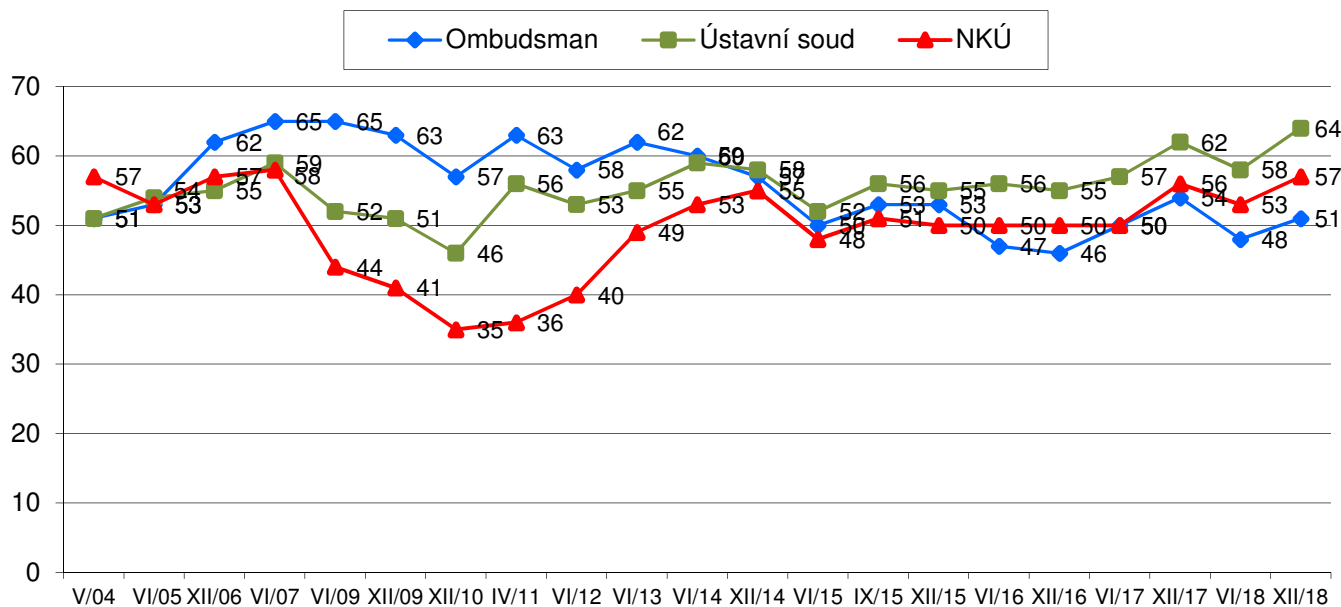
Ve vztahu k veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi) důvěru vyjadřuje těsně nadpoloviční většina (51 %) oslovených, v tom 11 % „rozhodně“ a 40 % „spíše“. Podíl nedůvěřujících se pohybuje na úrovni necelé třetiny (32 %), když 21 % dotázaných ombudsmanovi „spíše nedůvěřuje“ a 11 % „rozhodně nedůvěřuje“. Podíl odpovědí „nevím“, kterou uvedl zhruba jeden z šesti dotázaných (17 %), byl ze všech zkoumaných institucí v tomto případě nejvyšší.

Relativně nejhorší hodnocení ze zkoumaných institucí bylo zaznamenáno v případě Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ), u něhož podíl důvěry zůstal pod hladinou jedné poloviny. Konkrétně ÚOOÚ důvěřuje 48 % občanů, v tom 9 % „rozhodně“ a 39 % „spíše“, 38 % lidí mu naopak nedůvěřuje, z toho 28 % „spíše“ a 10 % „rozhodně“. 14 % dotázaných pak zvolilo odpověď „nevím“.

Podrobnější analýza ukázala, že důvěra u všech zkoumaných institucí navzájem významně pozitivně koreluje a že s výjimkou důvěry v prezidenta pozitivně koreluje i s důvěrou ke standardně zkoumaným ústavním institucím, tj. vládě, Poslanecké sněmovně, Senátu, krajským a obecním zastupitelstvům, hejtmanům a starostům obcí a městských částí. V případě důvěry v prezidenta se statisticky významná pozitivní korelace objevuje jen v případě ČSÚ, přičemž tato korelace je výrazně slabší než korelace důvěr v případě ostatních institucí. Je to dáno tím, že prezidentovi republiky z velké části důvěřují právě ti lidé, kteří jinak k institucím chovají nedůvěru, což se v případě všech zkoumaných institucí projevuje tím, že mezi těmi, kdo prezidentovi rozhodně důvěřují, se vedle významně zvýšeného podílu rozhodně důvěřujících vybraným institucím objevuje vždy i významně zvýšený podíl těch, kdo těmto institucím rozhodně nedůvěřují. Na druhé straně část rozhodných odpůrců prezidenta má naopak tendenci jiným institucím rozhodně důvěřovat. To obvyklou korelaci mezi různými typy důvěry oslabuje, případně zcela vyrušuje, i když působení obou protichůdných tendencí vede k polarizovanému rozložení důvěry a nedůvěry, které vykazuje nepochybně statisticky významnou propojenost těchto veličin. Ve všech případech rovněž platí, že důvěra se zvyšuje spolu s narůstající spokojeností s životem, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a se zlepšujícím se hodnocením ekonomické situace v České republice. Relativně vyšší důvěru zkoumaným institucím vesměs vyjadřují ti, kdo jsou spokojeni s politickou situací. Při vyloučení studentů pak důvěra u všech zkoumaných institucí s výjimkou ÚOOÚ sílí spolu s nejvyšším stupněm dokončeného vzdělání.

Grafy 2a, 2b, 3a a 3b ukazují vývoj důvěry a nedůvěry ke sledovaným institucím v čase. V porovnání s posledním srovnatelným šetřením, které se v případě ÚS, NKÚ a veřejného ochránce práv uskutečnilo v červnu 2018 a v případě ČSÚ, ČNB a ÚOOÚ v prosinci 2017, můžeme vidět mírné zlepšení v případě ÚS (nárůst důvěry 6 procentních bodů, pokles nedůvěry o 5 procentních bodů), NKÚ (nárůst důvěry a pokles nedůvěry o 4 procentní body) a ČNB (nárůst podílu důvěřujících o 4 procentní body).

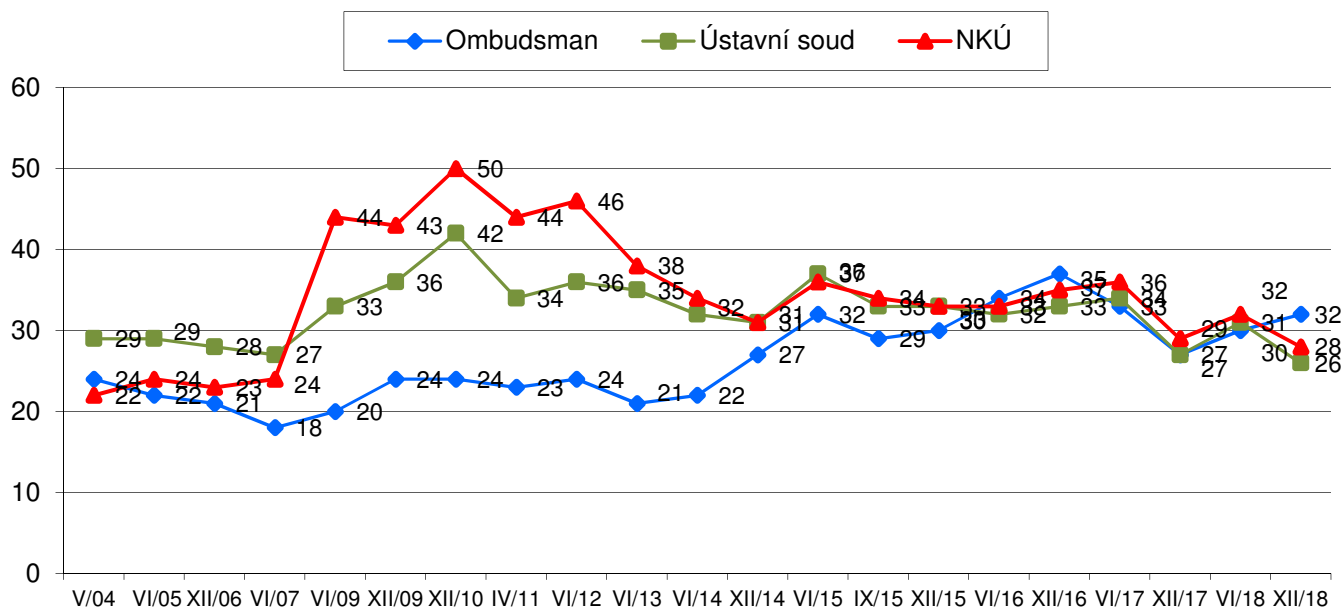
Graf 2a: Důvěra obyvatel veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu a Nejvyššímu kontrolnímu úřadu – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

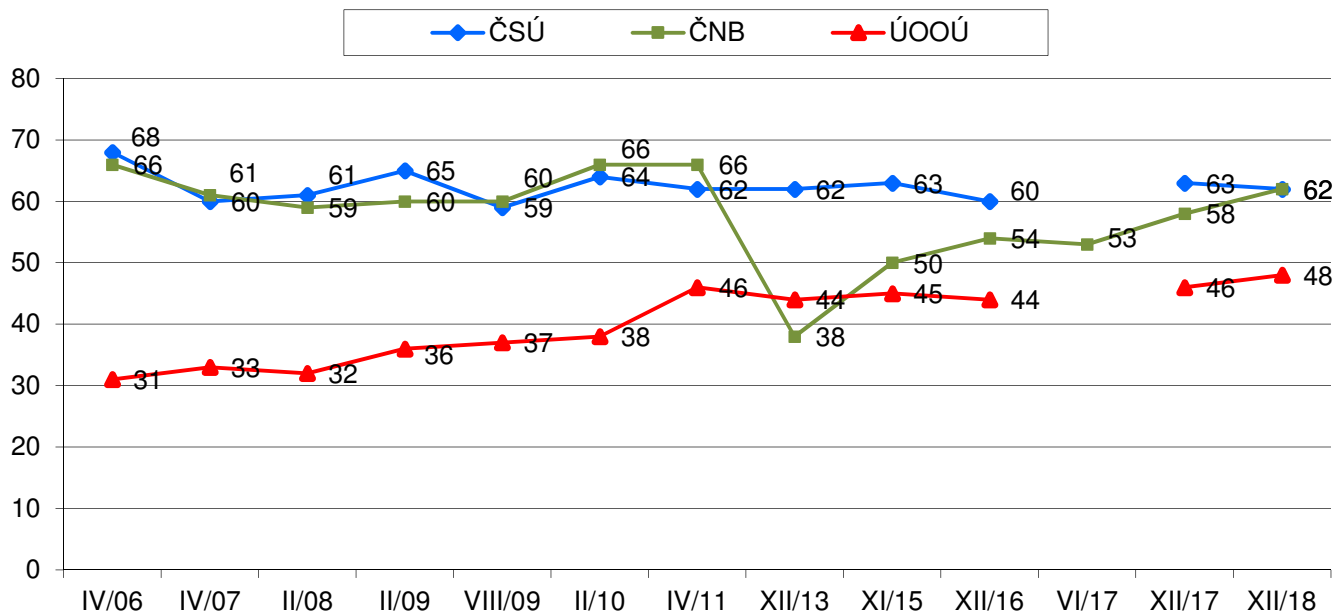
Graf 2b: Nedůvěra obyvatel veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu a Nejvyššímu kontrolnímu úřadu – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně nedůvěřuje“ a „spíše nedůvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše důvěřuje“ a „rozhodně důvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

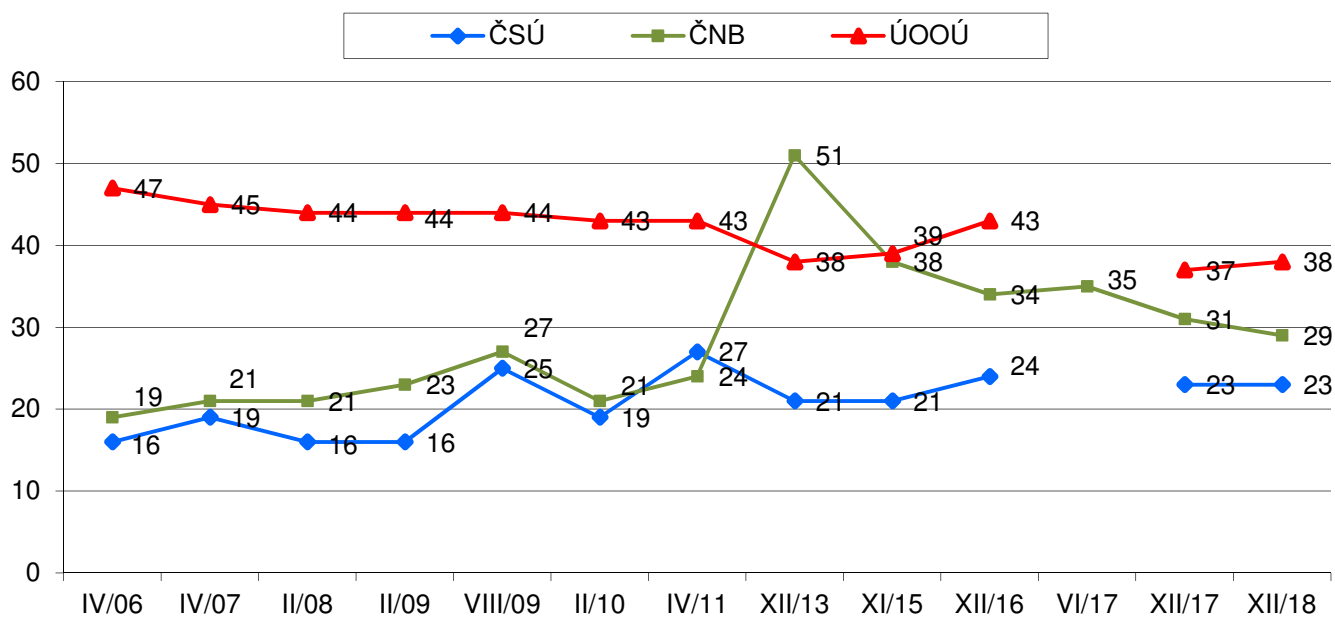
Graf 3a: Důvěra obyvatel Českému statistickému úřadu, České národní bance a Úřadu pro ochranu osobních údajů – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Graf 3b: Nedůvěra obyvatel Českému statistickému úřadu, České národní bance a Úřadu pro ochranu osobních údajů – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>1. - 13. 12. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1078</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>225</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI.1</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pi190314</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. března 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.